

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.
fél oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A keresztény szellemű nevelés védelme.

Igen, valóságos küzdelem folyt az idei közoktatásügyi költségvetés tárgyalásakor a keresztény nevelés jogáért a magyar nemzeti nevelésben. Az elhunyt század egészségtelen törekvései nálunk meg mindig erősen dominálnak a nevelés terén, s így a keresztény nevelés védőhúzóinak valóságos titáni harcot kellett vívniuk, hogy a leg tisztább, a legigazibb és a legmegbízhatóbb nemzeti nevelés, a keresztény humanos nevelés rendszerét megvédelmezzék.

Igy látszik, hogy az új század hajnalán megindult egészséges és bátor védelme a keresztény nevelés alapjainak, azt a pirkadó kort jelenti, mikor nem lesz bűne többé a keresztény tanítóknak, hogy ha Krisztus szíve szerinti, igazi keresztény magyar tanító; de hirdeti annak a várva-várt időnek kezdetét, melyben a magyar keresztény tanítói kar tenyes múltját tekintvén, a nemzeti közoktatás nagy munkájában szerzett érdemei alapján: kellő önbizalommal néz a szemébe minden olyan irányzatnak, mely az ő létjogosultságát tagadásba meri venni a nemzeti kultúra őszinte munkái sorában. Elsőnek idézünk Zichy János gróf beszédéből, melyet február hó 15-én tartott.

„A vallás- és közoktatásügyi tárcza nevezem szerint, egyike a legfontosabb tárczáknak egy kultúránálamban nemcsak azért, mert fölöleli és magában foglalja az államnak összes erkölcsi és szellemi értékeit, hanem különösen azért, mert intézvén a közoktatásügyet, irányítója lesz a társadalomnak az által, hogy egymásután növeli a generációkat és állítja sorompóba azokat a szellemi tényezőket, a melyek az állam erkölcsi boldogulásának útját vannak hivatva egyengetni. Ha a közoktatásügy oly mértékben van ezentrálizálva az állam kezében, mint a hogy azt minálunk tapasztaljuk, úgy határozottan föllállhatjuk és emendhatjuk azt az elvet, hogy a társadalom erkölcsi és szellemi állapotaiért első sorban a közoktatásügyi kormányzat felelős. Igaz, hogy a különböző viszonyok, a kor szelleme és a művel-

tebbeknek látszó külföldi államok befolyása bizonyos mértékben formálólóg hatnak szellemi és társadalmi viszonyainkra, de ennek jellegét és karakterét mégis az a tényező adja meg első sorban, a mely egy államban az oktatás és nevelés ügyét van hivatva intézni. Óriási és kimondhatatlanul nagy tehát az a felelősség, a melyet magára vállal minden közoktatásügyi kormányzat és beláthatatlanul nagy a felelőssége a nemzetnek is akkor, mikor legnagyobb érdekeinek, szellemi és erkölcsi tökének kezelését ugyiszólván egy és ugyanazon férfiú kezébe teszi le.

Valamint a gondos szülő, ki gyermekének nevelését, szorongva bízza akár a legmegfelelőbbnek látszó, legderekabb nevelőre, sohasem szűnik meg ellenőrizni gyermekének nevelését és oktatását; ép úgy nekünk, kik felelősek vagyunk a nemzet erkölcsi erőinek kimiveléséért az egymásután következő generációkban, soha meg nem szűnő kötelességünk a legszigorúbban ellenőrizni azt, ki ezen titáni föladatnak teljesítésére vállalkozott.

A miniszter úr nagyszabású beszédében megrajzolta előttünk a magyar nevelésnek és közoktatásnak képét. Jól esett látni, hogy ezt a tervet erős nemzeti szellem és érzés lengi át; láttuk magunk előtt az épületet, melyre föl akar építeni az ő merész boltíveivel, oszlop-sarnokaival, ragyogó kupoláival, de nem tudjuk, nem látjuk, nem ismerjük, mert nem mondotta meg a miniszter úr, miből áll az az alap, mik azok az erkölcsi fundamentumok, melyekre ő ezt az óriási nagyszabású épületet helyezni akarja; pedig én azt hiszem, hogy egy épület szoliditása szempontjából első sorban a fundamentum minősége kell hogy tekintetbe vétessék. Én a közoktatásügyi kormányzatban az ifjúság nevelésénél két fő szempontot ohajtanék tekintetbe vettetni, a melyeket fontosaknak tartok, különösen a mi korunkra és korunk erkölcsi kinövésére vonatkinttel. Az egyik, a hazaszeretet érzésének ápolásával karöltve nevelni, erősíteni az ifjúságban a tekintély elvét; a másik pedig erősíteni és

„legsúlydabli alapokra fektetni az erkölcsi erőt. Mert a mai társadalom, mely, fájdalom, alig ismer már tekintélyt és labbal kezdi tiporni az erkölcsiöket, soha sem fog meggyógyulni, sohasem fog megerősödni úgy, hogy nagy hatókepes-séget legyen képes kifejtetni, hogy ha nem frissítetik föl egy oly generáció által, a mely tiszteli az auktoritást és hisz az erkölcsiök tisztaságában. De hogy ez lehetséges legyen, én azt tartom, hogy mindenekelőtt gondoskodnunk kell arról, hogy a tanügynek minden fokozatán a tanító és a tanár a szó szoros értelmében ne csak oktató, ne csak tanító, hanem lehetőleg és mindenekelőtt nevelő is legyen.

Közoktatásunknak — folytatja tovább — nézetem szerint egyik hibája volt eddig, hogy a nevelésre és a szívnek képzésére elég súlyt nem fektettek. A gyermek, később az ifjú, tanult igen sokat — azt tagadni nem lehet — de tulajdonképeni képzésére, a melynek ezéjja a szív és értelem között lehetőleg tökéletes harmóniát létesíteni, nézetem szerint elég súlyt nem fektettek és pedig azért nem, mert a tanerő-kivá-jasztásánál nem fontolták meg a tanító és tanár nevelési képességét. Mindenkor első sorban a tanárnak tudását és tanítási képességének nagyságát vették csak tekintetbe. Ily módon iskoláinkból egymásután oly generációk kerültek ki, a melyek ugyan szaturálva vannak tudással — rendszeresen vagy rendszertelenül-e, arról most nem szándékozom szólni — azonban a nélkül, hogy a szó valódi értelmében felkileg teljesen műveltek volnának.

Mert mi a műveltség? Az én nézetem szerint a műveltség a szív és az ész tulajdonainak harmonikus kifejejttségében áll. Azt méltóztatnak talán mondani, hogy az ifjúságnak nevelése első sorban a szülők feladata. Én a magam részéről is azt mondom, hogy bizonyos mértékben az, de tanácszerünk mai fejlettségénél a szülő gyermeke tanításának és nevelésének úgyszólván csak tanítja lehet és nincs neki módjában, nincs ideje és alkalmja arra, hogy gyermekének kedélyvilágát és szívét kímélhesse, ápolhassa, mert hiszen a gyermek idejének minden óráját vagy az iskola padján, vagy tanuló könyvei közt tölti, a szülő pedig gyermekét sem ide, sem oda nem kísérheti el. De mert a tanításnak mindinkább intenzívebbé válni tétele által a tanuló ifjú majdnem teljesen kinyomtatik családja köréből, épen ezen oknál fogva okvetlenül gondoskodnunk kell arról, hogy legalább a tanító pótolja azt, a mit a szülői szeretet gyermekei művelésénél az adott viszonyok és körülmények között mulasztani kénytelen. Már előbb kifejtettem, de szükségét látom hangsúlyozni újra is, hogy különösen minálunk Magyarországon a nevelést a tekintély elvére és az erkölcsi érzés erősítésére kell fektetni. De hogy képzelhető ez épen minálunk, a hol oly okvetlenül folyik be az iskolára a felekezetrétküli állam, a mely a tekintély elve iránti bizonyos felületességével és a pozitív hittől elszokott er-

kölcsi kultuszával semmiféle egészséges alapot nem képes teremteni az ifjúság lelki fejlődésére, hanem ad az ifjúságnak sejtelmeket, vágyakat, nem definiálható ideálok utáni törekvéseket, a melyek által az ifjúságnak amúgy is gyenge idegrendszerét aláássá, meggyengíti a nélkül, hogy egy maradandó erkölcsi alapot teremthetne meg számára.

Ezután az államosításról így szól: Tanügyi kormányunk eljárásában az utóbbi időben egy törekvést láttunk, a mely nem más, mint az iskoláknak államosítása. *Távol vagyok attól, hogy az államosítást felügyeleti, bizonyos mértékben való beavatkozási jogát az iskolákra kétségbe akarván vonni. En ezt szükségesnek és igen fontosnak tartom.* Sőt tovább megyek: azt mondom, hogy a magam részéről nem ismernek ideálisabb állapotot, mint az államosított iskolákat azon esetben, ha az állam, mint erkölcsi és anyagi tönnyező bizonyos mértékben legalább megközelítene az ideált! De a felekezetrétküli állam, mely épen azért, mert felekezetrétküli, az én nézetem szerint semmiféle pozitív erkölcsi alapra nem helyezkedhetik, egyedül nem lehet megfelelő intézője a tanításnak és az oktatásnak, különösen azért, mert azt a két fundamentális elvet, a melyre én oly nagy súlyt szeretnék fektetni, véleményem szerint erősíteni és kifejleszteni egymaga nem képes. Mert mire alapítja a felekezetrétküli állam a tekintélynek elvét? Magyarázza meg nekem az igen t. kultuszminiszter úr. És melyik az a forrás, a melyre az erkölcsiöt visszavezetni képes? Kérem, mutassa azt meg nekem az igen t. kultuszminiszter úr.

Az ifjúságot az élet számára kell nevelni és nem szűkebb theorik kódébe burkolni. Az élet pedig nem egy rózsás kert, hanem a megpróbáltatások iskolája. Az örök szép és jónak fogalma, a melyet a szabadelvű állam az erkölcsi alapjának állít oda, a melynek sem tartalmát, sem alapját jóformán nem tudjuk definiálni, mert az minduntalan változik, az véleményem szerint az életben nem helyettesítheti a pozitív erős hitet, a melyre szükség van, azért, mert erőt ad a küzdő embernek, erőt ad azért, mert reményt nyújt számára. És ha jönnek az életnek küzdélméi és megpróbáltatásai — mint a hogy jönnek — ezekkel szemben kell aczélozni, erősíteni az ifjúságot, nem az örök szép és jó ingatag fogalmába, mint egy felhődarabba, mint egy ködfoszlányba nem tud belekapaszkodni a szenvedés és a kétségbeesés, mert ott támpontot nem talál. Egy erős sziklára van szükség, a melyet nem tudnak eldönteni a viharzó tengerek hullámai és ez az én meggyőződéseim szerint, kimondom, mert meggyőződéseim — nem lehet más, mint az erős, szilárd, vallásos meggyőződés. Ha tehát az interkonfesszionális állam a viszonyok sajátosságánál fogva más alapra, mint a felekezetrétküli alapra nem helyezkedhetik, miért akarja az iskolákat minden áron államosítani? Hiszen, a mint mondtam, nem tud, nem képes az

amint viszonyoknál fogva erős, vallásos meggyőződést adni az ifjúságnak és oly elemeket nevel, amelyekben nem lévén kifejlődve a tekintély elve, csak a «*mieux*» az «*en*» kultuszát űzik, egoistákká válnak és nem lévén bennük kifejelesztve a pozitív érzelmi érzés, épen azt nélkülözik, a mire véleményünk szerint legnagyobb szükségük van, mai naps és elvhajhászó korunkban. Ha tehát az állam nem tud, vagy nem akar a keresztény elveknek alapzatára helyezkedni, *engedje meg, hogy a hitfelekezetek az elemi iskolákat a kezükben tartsák, mert épen ott a fejlődő, a még gyöngyökből lételeknek van legnagyobb szüksége intenzív vallási oktatásra és vallási nevelésre, hogy egy oly generáció neveltsék, a mely később nemcsak élvezni, hanem szorgalmas, türelm, áldozatokat hozni és ha kell, lemondani is tudjon.*

Itt azonban beszélt még Zichit megelőzőleg *Jants*, az evangélikus tanítók hazafiatlan működésére mutatót rá, majd végül *Boda Vilmos* beszélt: kevesli az ötödéves korpótléket, a melynek még Romániában is többet adnak a tanulóknak. Melleg üdvözi a főváros közoktatási bizottságát azért, hogy kimondotta, hogy az elemi iskolákban a német nyelv taníttatását mellőzi. A nemzetiségi iskolákban a tanítók nagy része egyáltalán nem tudja a magyar nyelvet tanítani. Az 1898—99-iki iskolai évben nem oktattak sikerrel a magyar nyelvet 272 római katolikus, 58 községi, 518 görög-katolikus, 743 görög-keleti és 224 *apostai evangélikus népiskolában*. Ugyanebben az évben nem tudott magyarul: 168 községi, 223 római katolikus, 298 görög katolikus, 762 görög-keleti és 372 evangélikus tanító.

A kath. népiskolák védelme.

Az államosítás és államosítás nagy erővel indult meg. Hitközségi iskoláinkat nagy veszedelem fenyegeti s azért azokat minden irányban védelmeznünk, hazafiúi szent kötelességünk. Siessen tehát ki-ki tehetsége szerint sorompóba állani, mert itt nem személyes érdekekről, itt a keresztény lelki és humánus magyar nemzet nevelés megvédelméről van szó.

Egynem kezelt pap, tanító és iskolaszék s nincs község e hazában, hol egyetértéssel megvédelmeztető nem volna a hitközségi iskola. Az iskolafenntartó hitközségnek a törvényrendeletek oly förtéggel áll rendelkezésére, hogy meg anyagi szempontból is kevesebbe állhat elő oly helyzet, melyben a nevelés fokozott igényeinek ellátására válságkintettel, *szegénységéből* dobhatná az állam a kezét az iskolát.

Ez eddig mi más szempontból államosításra való okot nem ismerünk el; csak egyedül az anyagi gondok súlyos lehet szerintünk az az ok, a miért egy hitközségi pap, egy igazi kath. tanító és egy vallásos érzelmi iskolaszék az egyház leányát, az iskolát elszakítani engedi magától. És erős a reményünk, hogy az új életre ébredt kath. öntudat

az ily iskolának is segítségére fog menni, csak mód adassék a társadalmi hozzájárulásnak s a magyar kath. hazafias társadalom készséggel fog adózni az ily czélokra is.

Nekünk egyébként ezúttal nem az a czélunk, hogy a katolikus iskolák védelmének módozatait ezen az alapon tárgyaljuk, főadatunk az, hogy azon törvény és rendeletekre utaljunk, a melyek a kath. iskolák védelmét az 1868. XXXVIII. t.-czikkből kifolyólag anyagi források biztosítása által teszik lehetővé.

A hivatott törvény III. f. 11. §-a szerint: «A hitfelekezetek mindazon községekben, hol híveik laknak, saját erejükből tarthatnak fönn és állíthatnak föl nyilvános népoktatási intézeteket, az ily tanintézetek föllállítására és föntartására híveik anyagi hozzájárulását a saját képviselőik által meghatározandó módon és arányban, a mint eddig szokásban volt, ezentúl is igénybe vehetik», stb. stb.

Az 1868. évi törvény ezen 11. §-a alapján a hitközségi iskolák minden anyagi igényei elláthatók, ha a hitközségi iskolaszékben megvan a benső, igaz lelkesedés a kath. iskola iránt. S mert a tapasztalat azt igazolja, hogy a hol a község anyagi viszonyai kedvezők, az állam az állami iskola föntartásához a község anyagi hozzájárulását a legtöbbször nagyobb mértékben veszi igénybe, mint a minőt az adózók a kath. iskolával szemben teljesítettek, nyilvánvaló, hogy a buzgó pap és az igazán kath. tanító, a hitvallásos nevelés hazafias jelentőségét átérteni és átérteni tudó iskolaszék közös védelme alatt igen kevés állami tanfelügyelő arathatna e hazában az elállamosított iskolákkal hervadhatlan babérokat.

De lássuk a 11. §-t támogató rendeleteket és döntvényeket.

1. Gyakran vitás kérdés számba megy, hogy a hitfelekezetek iskoláik czéljaira 5%-nál magasabb adót kivetni jogosítvák-e?

Ez irányban fölmerült kérdés tárgyában a V. K. M. A. ... vármegye közönségéhez 1886. évi június hó 14-én 46.249 sz. a. következő rendeletet intézte:

Az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 11. §-a nem állapít meg mértéket, melyen a hitfelekezetek iskoláik föntartására szükséges iskolai adó kiszabásában túl nem mehetnének. Az idézett törvény-czikk 35. §-ában említett 5%-os adó csak a községi, illetve állami iskolákra vonatkozik.

A hitfelekezetek az iskolai adóhátralékok behajtásához szükség esetén a közigazgatási hatóságok segélyét is igénybe vehetik; de a közigazgatási hatóságok nincsenek följogosítva az iskolai adó kivetésének bírálatába bocsátkozni. Másrészt azonban már a végrehajtási eljárás folyamán a magukat sértettnek érző felek a hozzájárulás módjára és arányára nézve a törvény alapján tehetni vélt kifogásaikat az illetékes közigazgatási hatóságoknál érvényesíthetik.

2. A hitfelekezeti iskolai adó viselésének kötelezettsége alól sem kegyúri tartozások teljesítése,

sem ajándék, sem más községben való lakás, sem azon körülmény nem mentesít, hogy az adó bizonyos ideig nem követeltetett. A hozzájárulás az eddigi szokásnak megfelelőleg kötelező és a népoktatási törvény 35. §-ában meghatározott mértéken túl is terjedhet.

Erre nézve intézkedett a V. K. M. 1892 február hó 12-én 4763 sz. a. kelt T. . . . vármegye közigazgatási bizottságához küldött rendelete.

3. De gyakran életbevágó kérdés a kath. iskolára nézve, hogy a róm. kath. hitfelekezeti iskola-adót más községben lakó, de helyben birtokos róm. kath. hívek is tartoznak fizetni helyben levő birtokaik után.

Gy. . . . vármegye kir. tanfelügyelője egy följegyzésben alkalmából azon kérdésre nézve kért tájékoztatást, hogy a községben nem lakó róm. kath. birtokosok belevonhatók-e állami egyesítés-adóik arányában a hitfelekezeti iskolaépítési költségeinek viselésébe.

E kérdésben a V. K. M. 1891. évi július hó 25-én 29.166 sz. a. kelt rendeletében a következőképen nyilatkozott: . . . «általánosságban véve a róm. kath. hívek a községben fekvő földbirtokaik után róm. kath. felekezeti iskolai adóval megterhelhetők, még ha más községben laknak is. — Megjegyzem azonban, hogy ezen általános elv alkalmazását egyes mellékkörülmények módosíthatják, a melyekre minden egyes konkrét esetben figyelemmel kell lenni».

Ugyanígy értelmében döntött a V. K. M. 1890. évi augusztus hó 12-én 35.306 sz. a. kelt rendeletével egy konkrét eset alkalmából, értesítvén Ny. . . . vármegye közigazgatási bizottságát körendbeli megfőllebbezett határozata elintézéséül, hogy «a helyben nem lakó, de róm. kath. vallású S. bárnő szül. Z. Mariának az említett közigazgatási bizottsági határozatok ellen közbevetett, az említett róm. kath. iskola javára ottani ingatlanai után kirott iskolai adó alóli följemelésére irányzott fölfolyamodását elutasítom».

4. De a helyben lakó hitközségi tagok más községben levő birtokaik után nem tartoznak fizetni iskolai adót. Erre nézve így szól a rendelet:

E. . . . vármegye közigazgatási bizottsága a m. . . . i róm. kath. hitközség azon határozatát, mely szerint az iskolaépítésre szükséges hozzájárulást híveinek nemcsak helyben birt., hanem más községekben levő ingatlanaira is kivetette, az érdekelték részéről közbevetett fölfolyamodás alapján föloldotta, kimondván, hogy az iskolai építési költségek kivetése tárgyában hozott róm. kath. iskolaszéki határozat azon részét, mely szerint a m. . . . i róm. kath. hitközség tagjai nemcsak M. . . . on, hanem a szomszéd községekben levő ingatlanok után fizetett állami adó alapján is az iskolaépítési költségekhez hozzájárulni tartoznak, igazságosnak egyáltalán nem találja, mert ha ezen szomszéd községek bármelyikében ma holnap új iskola épül, ott ingatlan vagyonnal bíró m. . . . i lakosok ezen építési költségeinek viseléséhez szintén be lesznek

vonva s így a szomszédos községben lévők ezen ingatlanok adója arányában két helyen is adóval megrovatnának.

A közigazgatási bizottság ezen határozatát a V. K. M. 1892. évi július hó 9-én 16.064 sz. a. kelt rendelettel jóváhagyó tudomásul vette, tekintettel arra, hogy az idézett határozat ellen az érdekelték részéről föllebbezés be nem adatott.

Fontos továbbá, hogy a róm. kath. iskola föntartásához az egyház hívei az eddigi módon és arányban tartoznak hozzájárulni.

Erről a V. K. M. 1887. évi márczius hó 2-án 51.776 sz. a. kelt S. . . . vármegyei közigazgatási bizottságához intézett rendelet szól.

5. De nem kevesbbé fontos, hogy a hol régi gyakorlat alapján a polgári község elüljárósága szedi be a hitfelekezeti iskolai adót, ezen gyakorlat ellen kifogás nem tehető s az adóteher alól kegyadomány által senki sem mentesítheti magát. A hitfelekezeti adó, amennyiben a rendes évi föntartási költségeken fölül, beruházási célra nagyobb összeg szükséges, magasabb összegben is kiroható.

Lássuk erre nézve a következő rendeletet: V. K. M. rendelete M. . . . vármegye közönségéhez. (Kiadatott 1889. évi október hó 15-én 40.896 sz. a.)

M. . . . vármegye törvényhatósági bizottságának . . . sz. a. a b. . . . i róm. kath. iskolai adó kivetési ügyében hozott határozatát, herczeg E. . . . M. . . . javainak zárgondnoksága által közbevetett föllebbezés elutasítása mellett, ezennel jóváhagyom.

A zárgondnokság felebbezést elutasítani kellett, mert az 1868. évi XXXVIII. t.-cikk 11. §-a alapján a herzegi uradalom a hitfelekezeti iskola szükségleteire megadóztatható. A b. . . . i róm. kath. hitközségek főkönyvének hiteles kivonatából kiderült, hogy herczeg E. . . . az előbbi években és nevezetesen nemcsak 1878 előtti, hanem ezután is 1878-tól kezdve évenként 75 frt rendes iskolai adóval rovatott meg. De azon összeg alacsonyysága nem bizonyíthat a zárgondnokság föllebbezésében foglaltak mellett, mert a törvénynek idézett 11. §-a nem szab korlátot az adótel mélységének. A felekezeti iskolák szükségleteinek megállapításánál rendes föntartási és rendkívüli átalakítási, építési költségek közt különbség nem tehető, mert a törvény ily különbséget nem tesz és az adóval megrovottak minden ezen költségeket különbség nélkül viselni kötelesek.

Azon körülmény, hogy herczeg E. . . . M. . . . esetéről-esetre kegyadománnyal járult az iskola költségeihez, nem menti föl az iskola-adó viselésének kötelezettsége alól; mert törvényben gyökerező fizetési kötelezettség alól kegyadománnyal senki sem mentesítheti magát. Megerősíti ezt az okiratokhoz csatolt iskolalátogatási okmány, melyből kitűnik, hogy a hitközségnek a községgel együtt kegyura herczeg E. . . . ; már pedig kegyuri terheket egy aránylag igen csekély kegy-

adományval elhárítani nem lehet. Az adózási kötelezettséget azon körülmény sem szünteti meg, hogy a földbirtokos más helységben lakik. Azon kifogásra, hogy a községi képviselő tisztelettel illetéktelenül folyt erre ügyre, megjegyzem, hogy B. . . . községben a róm. kath. hitfelekezet teljesen önálló szervezettel nem bírván, a polgári községi szervezettel van kapcsolatban, miért is régi idők óta és folyton a polgári községnek volt elhatározó befolyása a róm. kath. hitközség ügyeire . . . stb.

Bírunk még rendeletet arra nevezé is, 6. hogy részvénytársaságok hitfelekezeti iskola céljaira meg nem adóztathatók és 7. hogy esődtömeg róm. kath. hitfelekezeti adót fizetni tartozik. (Lásd V. K. M. rendelete H. . . . vármegye közigazgatási bizottságához. Kiadott 18.220 sz. a. 1889. évi április hó 30-án.)

Az érdekelték figyelmét kérjük e rendeletekre.

Valamit a földrajz tanításáról a népiskolában.

Hogy mit tanítsunk a földrajzból a népiskolában s mennyit tanítsunk, azt meghatározza a tanterv, melyhez alkalmazkodni, a körülményekhez képest, minden tanítónak elengedhetlen kötelessége. De nemcsak csupán a tananyagot illetőleg tájékozhat bennünket a tanterv, de megjelöli, illetve meghatározza egyúttal a cél is, melyet a kijelölt tananyag földolgozásával úgy az egyik, mint a másik tantárgynál elérni óhajt. Így a tanterv a földrajz tanításánál a népiskolában főleg ezéül tüzi ki: a haza földjének lakosságának, természeti viszonyainak, vallási, gazdasági, társadalmi és műveltségi állapotának, emberbaráti intézményeinek megismertetését s a nyújtott ismeretek alapján a hazaszeretet ápolását stb.

Hogy már most ki hogyan éri el ezt a célt, vagy egyáltalán elér-e, az függ természetesen a módszertől, melylyel ezen tantárgy tanítását kezeli. Minden esetre sok ut vezet Rómába, innen a földrajz tanítás módszere is lehet különböző; az egyik ezt, a másik amazt a módszert tartja helyesnek, ezellőz vezetőnek. En azonban a sok közül mégis leginkább a következőket vélném követendőnek s mint irányelveket alkalmazandóknak a földrajz tanításnál: 1. legyen tanításunk *egyszerű*, a mi alatt értem a tananyag helyes *szétosztását*, *felosztását* és *elrendezését*; 2. legyen tanításunk *világos*, hogy a leggyöngébb tehetségű tanuló is könnyen megérthessen bennünket; 3. legyen tanításunk *érdekes*, hogy kedvet ébresszen a tanulóban a földrajz tanulása iránt; és végre 4. alapuljon tanításunk lehetőleg a *konkrét* szemléleten, hogy azt, a mit tanítunk, ne csak csupán hallja a gyermek, de lássa, sőt mintegy megérezze is egyúttal.

A mi az elsőt, i. i. a tervszerűséget illeti, könnyű volna föladatunk, ha népoktatásunk az egész vonalon egységes volna, ha nem léteznék

nek osztott és osztatlan népiskolák; ha nem volnának az iskoláztatási viszonyok is künn a vidéken oly különbözők, lévén az egyik helyen hét, a másik helyen hat, a legtöbb helyen csak öt hónap a szorgalmi idő, de sehol sem annyi, mint a mennyit a törvény előír: mert ez esetben nem kellene más, mint csak elővenni a kész tantervet, melynek alapján könnyű megoldást nyerhetnénk a tervszerűséget alkotó összes kérdések, minők p. o. a tananyag kiválasztása, fölosztása és elrendezése kérdése is. Iskoláink és iskoláztatási viszonyaink különbözősége azonban teljesen kizárja a tantervhez való merev alkalmazkodhatást s oda utalja, különösen az osztatlan népiskola tanítóját, hogy főleg a földrajzi tananyag kiválasztásánál teljesen önállóan a saját jobb belátása szerint járjon el. Ebből kifolyólag egy falusi népiskola földrajzi tananyaga, legyen bár az az iskola osztott vagy osztatlan, vagy részben osztott, soha sem lehet annyi sem osztályonként véve, sem pedig összességben, mint a jobb viszonyok közt levő városi iskoláké, hanem ennél jóval is kevesebb. Így egy falusi népiskola III. osztályában teljesen elegendő tartom, ha a tanító az előző évfolyamban a beszéd- és értelmgyakorlatok alapján közlött földrajzi alapismereteknek átisméltése, följújtása és alapos begyakorlása mellett tüzetesen földolgozza az eszményi, a reális haza, általában az összhaza alapos ismeretéhez megértéséhez elvezető szűkebb haza: szülőház, család, község, annak környéke, a vidék, a járás és a saját megyéje (egyházi és politikai) ismertetését; természetesen nem sablonszerűleg, mint a hogy azt a dióhéjba foglalt földrajzi tankönyvek tárgyalják, hanem szív- és kedélyképzően, fűszerezve előadásunkat a boldog családi életet, az egymás iránti kölcsönös szeretetet, a szűkebb körű haza, vagyis szülőföld, az életet adó anyaföld, a munka miatt való megbecsülését ecsetelő, elbeszélésekkel.

(Folyt. köv.)

Cs.-Várkonyi.

Erdődy Ferencz.

HIVATALOS KOZLÉSEK.

Meszlenyi püspök a nevelésért. A Szatmár-egyházmegye I. évi II. körövényében «Visszatekintés a múlt évre» cz. alatt az egyházmegye iskoláügyéről a következő épületes sorokat olvassuk.

«A benső vallásosság ápolása mellett kiváló gond volt fordítva arra is, hogy a vallásos életnek egyik legerősebb bástyája szilárdságából ne veszítsen, hanem föntartassék annak alapvető fontossága szerinti ereje. Ertem az iskolákat. Figyelmes szemek örködték mindenütt a fölött, hogy az egyháznak az iskolai oktatásban rejlő fontos érdeke kellőképen megóvassék, biztossítsék, hogy iskoláink az egyházi vezetés és rendelkezés alól el ne vonassanak, törvényszabta jogainkon csorba ne essék. Csak egyetlen példára utalok a többek közül, a melyek ennek az örködo gondoskodásnak eredményességét igazolják. A szatmár-kath. elemi népiskolára nézve Isten segítségével legnagyobb valószínűség szerint elértük azt, hogy a jelelt iskola megmenekül a városi többi iskolák sorsától, az államosítástól.

A hitközségek elismerésre méltó áldozatkészsggel karölttek tel mindenütt az iskolák ügyét, ott ahol azoknak

fontartása, avagy fejlesztése tekintetében a tanítói kor-
many részéről követelmények támasztottak, azoknak
teljesítésükért keveset megfélemlítettek. A hitközségek
Az irányú törekvés mindenkor kész támogatóra találtak
bennem, aki szívesen nyitottam meg erszényemet ott,
ahol a hívők jóakarattal meggyőződtem s a hol a segítség
szükségét éltam fönt rogni. A tanítók fizetése, részben
fratresüknek példája emélen a megállapított évi járulékok
kellétsége magánpénztáramból az ideig is megtörtént. Uj
iskolák építése (Szegedén Jánk tihalsu báró Vörösey
József és néje jótékonyaságából, Zajtán, Mérken, Mező-
Terevény és Kardonybari a hitközségek költségén; Tibán
a vármegyétől megvásároltam egy házastelket 3000 koroná-
ért iskolán czéjra.

A visszaemlékezésben a sorok között érejtve olvassuk
a megfélemlítést, hogy szívesen nyitottam erszénye-
met... az iskolákért; továbbá, hogy a tanítók fizetéséről
keveset pótlásról, kiegészítésről magánpénztáramból gon-
dosítottam. Tehát a Szatmár-egyházmegyében a főpásztor
gondosodik a tanítók fizetésének kiegészítéséről, a nyitja
meg erre a célra az erszényét és nem az államot.

Tanítók a Szatmár-egyházmegye területén igen virágzó a
kath. iskolák helyeire. Keves egyházmegyében találjuk
ezt az élelki munkásságot a kath. tanítóság körében, mint
itt. A kath. munkonyv-irodalom terén is kiváló egyházi fer-
mek jellemeznek. Egy *Jordán* K. szaniszlói apát pléb.,
Pálfi János Dániel s sok mások nevét az országos kath.
hitoktatás névtárában a nemzedékek előtt.

A főpásztor nemis példája a hívőkben is megteszi a
hatást. A nép szeretettel veszi körül az iskolai és a tanít-
ókati és ő maga is büszke arra, hogy kath. iskolában
neveltetni gyermekét. Örömmel ragadtuk meg az alkalmat,
hogy megértsék emonthatjuk bizonyosságul annak,
hogy ha a kath. nevelést e hazában veszély fenyegeti is,
de a szent hit nem áll veszély nélkül.

IRODALOM.

Lubrich Neveléstudománya, melyet az ehányt
tudósának rokona, *Dr. Pácsér Károly*, Nógrád megye kir.
tanfelügyelője rendező sajtó alá, már *márczius köztéren*
elhangy a a sajtó. A szóban forgó mű az eddigi három
kiadásból legújabbra elter, a mennyiben az újabb tado-
mányos eredményeket, főleg annak lelektani részében
feljelenít előlén s egyéb részében is benyeres átalakozást
szert. A két vasikos kötet *elűfizetéséjére 10 korona*.
A mű köztéren 12 korona lesz. Pedagógusoknak a sajtó
dó rendezőbizottság kedvezményt nyújtja, hogy a műre öt,
sok koronás *hosszúságban* is előfizethetnek. Az előfizet-
tesek *márczius hó* *Művelő* Balassagyarmatra (Nógrád m.)
küldendők *Dr. Pácsér Károly* kir. tanfelügyelőhöz, ki
egyszerű levelekben előjegyzéseket is elfogad. Előjegyzé-
süknek a mű *előfizetését* küldetik meg.

Irodalmi jelentés *Lightfoot Claude A.* ifjusági
neveléséről. Irta P. Finn, fordította az esztergomi pap-
nevelőnek magyar egyházirodalmi iskolája. A ki olvasson
és olvasson akárja P. Finnek, e kitűnő amerikai elbeszélő-
nek legújabb könyvét, az renché meg legújabb kiadvá-
nyunkat. Kis hősnak lelki tulajdonságai krapadhatatlan
erővel nyitnak a mesés szövegnek. Egészen romantán, de
reálitásban csapnógó s ép azért rendkívül érdekes lélek,
melynek szűz tréfa, bátoros bravúrjai élizik a kedély
szorjút és egészséges hangulatot teremtének. De mikor
az élet komolyabb áramú veszi hatalmába, akkor megles
erőtlenségének mélysége és gazdagsága. Sok keserűséget okoz-
nak neki azok az akadályok, a melyek első szentiaidózása
elő-gordítónak s mikor elérkezik a régen óhajtott pillanat,
melyben az Urat magához veheti, élel, hite és atálatna
nagy felelősség néznek elő feléében. Szűz és nevelők, a
ki igazán szívrokon hordják gyermekeik, illetőleg nevelt-
jeik lelki fejlődését, ne mutatasszák el megszerezni e kitűnő
elbeszélést. Megtanulják belőle a gyermekek, hogy a szent-
iaidózásra gondosan kell készülni, törődni kell vele, gond-
niút kell reá. És ez nagy dolog, kiváló biztosíték a
lélek heves fejlődésének. Hogy a leányok se maradjanak
munkákép nélkül, hősnök oldala mellett mindig ott látjuk

nővérét, magát a testvéri szeretetet, higgadtságot és okos-
ságot. Tagadhatatlan, hogy kiadványunkat első sorban az
ifjuságnak szántuk. Hanem azért biztosítjuk a felnőtteket,
hogy ha kezökbe veszik, nagy érdeklődéssel fogják olvasni.
Simer Ray epizódja alkalmas arra, hogy a legkomolyabb
ferfit is gondolkodóba ejtse. Az újabb irodalomban ennél
meghatóbb sorokat nem olvastam. A lélek tisztaságát
mindennél többre beesülő tü küzdelme az árként reá
zúduló kísértések ellen, tiszta öröme megőrzött ártatlan-
ságon és hirtelen halála; mindez úgy hat a divatos
irodalomtól megcsömörített lélekre, mintha bágyasztó
poros úton a modori erdők ide levegije csapná meg
arczát. Ara díszes színyamatú vászonkötésben vorös-
metézzel 2 kor., fűzve 1 kor. 40 fillér. Esztergom, 1900.
október havában. A magyar egyházirodalmi iskola Elnöke.
Az iskola kiadásában meg a következő művek kaphatók:
1. Kisvilág. Költemények, elbeszélések, értekezések az
iskola tagjaitól. Ara művészi illusztrációkkal vászon-
kötésben 2 kor. 60 fill., fűzve 2 kor. 2. Wynn Percy.
Ifjusági elbeszélés. Ara 2 kor. 20 fillér, fűzve 1 kor. 60
fill. 3. Ravensroek. Elbeszélés. Ara kötve 1 kor. 40 fill.,
fűzve 1 korona. 4. Egy fehér Afrikában. Elbeszélés. Ara
kötve 1 kor. 40 fill., fűzve 1 korona. 5. Oramaika. Elbeszélés
és indánok életéből. Második kiadás. Ara kötve 1 kor
40 fill., fűzve 1 kor. 6. Gyakorlati oktatások kezdő lelki-
atyák és hitelmezők számára. Salvatoritól. Ara kötve 1
kor. 40 fill., fűzve 1 kor. 7. A pap az oltárnál. Irta Chai-
gnon. Második kiadás, munkonyv-alak. Ara díszes vászon-
kötésben 2 kor. 80 fill., fűzve 2 kor. 8. Merton Ada.
Ifjusági elbeszélés. Irta P. Finn. Ara kötve 1 kor. 60 fill.,
fűzve 1 kor.

VEGYESEK.

Gyűjtőiv a «Mócsy-emlék» javára. *Mócsy*
Antal nincs többé. A nema hant alatt pihen
az újra ébredő keresztény szellem e fáradhatat-
lan harczoza. Kidőlt a modern hitvallók kicsinyke,
de annál hősi és önfeláldozóbb taborának
sorai közül, pedig oly égetően szüksége volt
ügyünknek erre az igazán Krisztus szíve szerint
való, szerény, lemondásteli tanítóra; erre a bölcs,
kötelességtudó és igaz keresztény tanítóképzőre;
é törhetetlen akaratu, szelid, de bátor harczozára
a törvényhozásnak; erre a keresztény erények
gyakorlásában oly példásan fáradozó emberre.
Mehalt. De emlékére a keresztény nevelésnek,
a keresztény társadalomnak, Mária országának
nagy szüksége van. Tanítványai, Kalocsa város
közönsége és a kath. tanító országos bizottsága
ezért határozták el, hogy Mócsynak emlékét
állítanak. Dereng, Krisztus szellemének hajnal-
hasadása edes pirral borítja be a keresztény
világ eget. Az újra-ébredés szelleme áldozatokra
kész. Ezért kopogtatunk mindazok szíven, kik az
újra-ébredés keresztény bajnokait meghecsülni
és emlékünek áldozni tudnak. A mit e modern
hitvalló emlékére adtok, Krisztus szellemének
adjátok; s a mit ennek a szellemnek adtok, a
nemzet javára szolgál. Jézus nevében! Az ado-
mányok Zittl Róbert kalocsai kanonok-plébános-
hoz küldendők. A nyilvános nyugtázás a «Kalocsai
Néplap»-ban és a «Népevelő»-ben fog eszközöl-
tetni. *Dr. Steinberger Ferencz*, a magyar kath.
tanítók országos bizottságának elnöke. *Zittl*
Róbert, a helvi bizottság elnöke.

Egyházzenei kongresszus. A győregházmegyei
papi eucharisztikus társulat az Országos Magyar Czeccilia-

egyesülettel egyetértve egyházzenei kongresszust tartott május hó 14-én Győrben, az ottani kath. kör termeiben, mely a papság, de különösen a kántortanítók tömeges megjelentése által öröndetes érdeklődés mellett folyt le. A kongresszus legfőbb tárgya volt Gładich Pál magyar-kiemelt plébános által kiváló tudással és fáradhatatlan megalkotással kultivált gregoriánus ének ismertetése és gyakorlati bemutatása. A kongresszust szentmise előzte meg a kármelita atyák templomában, melynek körében a híves és adozatkész plébános által ide hozott magyar-kiemelt gyermekkar igen szépen énekelte chorális énekeket. A szentmisét követő kongresszus, Bogács Mihály cz. püspök elnökelete alatt a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta Gładich Pál plébános előadását az egyházi gregoriánus énekekről. Szólt annak szükségességéről, jogosultságáról és művészi értékéről. Ismértette az egyháznak még mindig örvényes, de a sokféle helyi szokás ereje által egyenlőt törvényeit, szabványait az egyházi énekre, zenei alkalmazásokra. Később általános kívánságra gyakorlati bemutatót is adott a chorális ének tanítására, bemutatva az Pustet-czegnek e zéletra szolgáló igen alkalmas különféle kiadványait. Vegre igen kedves élvezetet nyújtott előadása tartalmának gyakorlati bemutatásával, melynek énekesdételt a magyar-kiemelt gyermekekből szervezett énekkar adott elő, különösen mely hatással volt a hallgatókra egy «Dies irae, dies illa» előadása, melyet ugyancsak a gyermekkar, megerősítve néhány tanító-kegyelből növendékekkel, énekelte. Ezután meg Pogatschung Gábor káposztai karnagy tartott érdekes előolvasást az orgonáról, és orgonajátékról. Előadása erdemes és érdekes volt a kántortanítók figyelmére. Szép, hasznos és szükséges dolgot végzett az Orsz. Magyar Czecczlia-Egyesület ezen élvezetes és tanulmányos kongresszuson: és csak kívánjuk, hogy idővel és változó vidékenként minél szerényen tartassék ily értekezlet az egyház rubrikáitól, különösen a vidéken, nagyon is eltérő egyházi zene és ének visszairányítására, vezetésére. Ezen szellemben működik nevezett egyesület* és munkásságának igen derék orgonuma a «Kath. Egyházi Zeneközlöny», melyet minden kántortanítónak a legmelegebben ajánlunk.

Szeged a kath. tanügyért. Szeged város közönsege az ottani kir. katolikus tanítóképzőintézetet, melyet Dessewffy Sándor esanádégyházmegyei püspök tart fenn, évi 2274 korona segítségével részesíti. Am a köznyelvi e segélyt 1896-ben csak hat évre szavazta meg s így az a jövő évre már nem jár. Dessewffy Sándor püspök erre való tekintetből sajátkezüleg aláírt kérvényt küldött Szeged város hatóságához, amelyben ezen segélynek továbbra való megszavazását kéri, hivalkozván arra, hogy ezen fontos intézet nemcsak tanügyi, kulturailag tesz Szegednek szolgálatot, hanem nagyban hozzájárul azon hazai-as szerep teljesítéséhez is, a melynek betöltésére Szeged a Délydélben szemben hivatva van.

Gyaszrovat. Maurer Mária Adolta nőver, a nagy-beszkereki Miasszonyunkról nevezett rendház tagja, a végső szentségek fővételé után, 27 éves korában elhunyt. Az ő. v. i. n.

Katolikus szem.e. A Szent-István-Társulat megállapításából szerkeszti Mihályi Akos dr. A kitűnő folyóiratnak most jelent meg a márciusi füzeté gazdag tartalommal. A katolikus Szemlét a Szent-István-Társulat tagjai tagiletelnény gyanánt kapják: nem-tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a Szent-István-Társulat titkari hivatalához (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.) intézendők.

Méhészek és méhkedvelők figyelmébe. Az Országos Méhészeti Egyesület (Budapest, IX., Köztelek) egább idő óta a következő kedvezményekben részesíti tagjait minden külön díjazás vagy provizio nélkül. Igen nagyra értékelt méhköpököt, különféle méhészeti eszközöket, műlép-préseket, mézszállító-edényeket és mezes

üvegeket, stb. közvetít — sőt kívánatra megszállító-edényeket ingyen ad kölcsön. — A tagok méhtermelvényeit a lehető legjobb napi árban díjtalanul közvetíti, az eladási ár teljes biztosítása mellett. Méz- és mézszállítási ügyekben tanácsot és útbaigazítást ad, esetleg kívánatra a felszólaló érdekében a vasutaknál eljár. Kellő biztosíték mellett könyvtárából szakkönyveket kölcsönöz. A Méhészeti Kötet, melynek bolti ára 2 korona 38 fillér, 1 korona 34 filléret adja bérmentve. Mindentele méhészeti ügyekben útmutatással szolgál. Méhészeti vándor szaktanárra kiküldése érdekében kívánatra illetékes helyen eljár. Mézész tak és növények magvaiból ingyen küld, végül az egyesület szakközlönyét a tagok ingyen kapják, még pedig havonta egy füzetet. A tagsági díj évi 4 korona.

Hangverseny az iskolatestvérek javára. Az iskolatestvérek (értszervezetek) javára júrii helyek márczius 15-én hangversenyt rendeznek a Budapesti Katolikus Kör dísztermében. A hangversenyt az iskolatestvérek egyik növendékének köszönő beszéde követi. Ezután ingyenes műtárgysorsolás lesz, a melyre Strobl Alajos tanár egy kisebb szobrot ajánlott föl.

Tanítók halála. A magyarországi tanítók «Eötvös-alap»-jának gondozói ma nyújtották át a Keleti p. u. helyiségében Stadler Károlynak, a közjótékonyaságról ismeretes budapesti vendéglősnek, az «Eötvös-alap országos tanítói segélyegyesület» alapító tagságáról szóló oklevélet. A külföldiséget vezető egyesületi elnök halás szívvvel emlékezett meg arról a nemes készségről, a melyvel Stadler Károly ezelőtt tíz esztendővel a tanítók országos segélyegyesületének a vidéki tanítók fiai érdekében a budapesti vendéglősök ipartársulatahoz intézett kérvényét e társulat válaszimánya elé terjesztette s ott szóval, tettel, buzgótt példájával a budapesti nemesen érző vendéglős urak vezérferfiat arra indította, hogy azok nygyenebédék kölajánlásával támogassák a vidéki tanítóknak a szekesfővárosi egyetemeket és szakiskolákat látogató jelesen tanuló példás magaviseletű fiait.

Szerkesztői üzenetek.

Sz. I. Megsürgöttük. Üdvözet. — **K. F.** Beerkezett. Igen, sorát ejjük. — **K. I. R.** Nem lehetséges: a tövény világosan és határozottan a tanítói oklevélhez köti a felvételt. — **M. J.** A lakbérátalány kivételével minden egyéb járandóság a fizetés megállapításakor tekintetbe vétetik s így a kiegyezésnél is, de mert kántortanító, a nyugdíjba beszámítható jövedelmének megállapításánál a fizetést megőlezzik s csak a feleszes vétetik a nyugdíjigény alapját tevő fizetésül. Azonban a törvény értelmében 300 forint vétetik fel s korpótleka mindaddig nem növeli a 300 frtot, a míg a fizetési alap 300 frtra kiegyeztetést ily módon nem nyert. — **M. M.** Az ötödeves korpótlek 5x5 évenként 50 frt minden oklevélves tanítóra nézve. A korpótlek a fizetésnek kiegyeztető része: tehát az ön értelmezése helyes. Kísértsek meg. A hitközségnek joga van hozzá. — **K. S.** Utána nézünk. — **Sz. J.** Mutasd az állását csak szept. hóban foglald el, nem tarthat jogot az egész évi tájárándóshoz. Az elől önt nem károsította meg semmivel sem, ha az iskolahatóság részére kiadta a fiamennyiséget, így joggal vette fel 1899. évre is. — **B. I.** Beerkezett. Bírálata veszzük. — **L. J.** Irja le az esetet és a kellő jogorvoslasról gondoskodni fogunk. Az egyének tevedéseert nem lehet okozni az intézményt. A jogaihoz korlatozott fél önmagának bírája nem lehet, ezért kell az ügyet felsőbb hatóság elé vinni. — **Sz. P.** Levélben feleltünk.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

A nógrádmegyei Mohora községben a róm. kath. magyar nyelvű kántortanítói állomásra pályázat hirdetetik. Kötelezettség: püspöki tanterv alapján oktatni rendes és ismétlőiskolákat. Különös gond fordítandó

* Az Országos Magyar Czecczlia-Egyesület tagsági díja évi 4 korona, melyert a kéthetenként megjelenő lapot a tagok ingyen kapják. Szerkesztőség: Budapest VIII., Mária-Terezia-ter 9. szám.

a térszemélyeknek tanítására. Javadalmasz: padló 2 szoba, egy nyíl, egy zár, konyha s kamrából álló konyha istánova, oldal 2 hold és 1427 □ öl szántóföld a havok által megszállva, 4 hold szántóföld a hitközségtől megvásárolva, 2 hold és 1900 □ öl legelő, 225 □ öl nádteremtő, 200 □ öl kert, 4 öl tűzifa, 150 hektoliter gabona rosz, különböző remények 250 korona körül készpénz, államsegély 150 korona. Korpotlók. A pályázat módjáról *1903 március 21. Az iskolaszékhöz* címzett kérvények az iskolaszékhelyi címkehez küldendők. Posta és vasúti állomás helyben. A lehetőség szerint személységi megjelölés kívánatik. 74 1—1

Győri püspöki megye.

A Győri püspökség 4. számában közzétett nyulási pályázat *március 16-ig* meghosszabbíttatik. *Méltó József* intézmény, iskolaszékhely. 73 1—1

Pannenhalmi egyházmegye.

Deákfalvi kath. népiskolához Pannenhalmi egyházmegyei önkormányzatoktól. Javadalma: hatszáz korona, bútorozott szoba illuszál. Folyamotvány *március 10-ig* elnökségtől megjelölés. 78 1—1

Pécsi egyházmegye.

Mászilnypusztai (komáromi plébánia) tanító állásra pályázó vagy tanítói pályázati Határozat *március 11.* Javadalma: 600 korona, 2 szoba, konyha, pincze, 400 □ öl kert, 1 marhavetés, 2 disznótelek, minden tanuló számára járulékosan 80 négyzet méter, 12 köbméter használatos, megjelölés, 3 malomútvár. Folyamotványok közzétételére *plébánia által* küldendők. 75 1—1

A márázai k. tanítóállomásra *március 14-ig* pályázat megjelölés. Javadalma: 1. az uradalomból 252 kor, készpénz 2. 24 m. kemény hasább, miből az iskola is föltendő, 3. a határásgépfő 800 kor, egyéves részletekben, 4. 2 db. szőlőtelek és a temető használatára fejenként 100 kor, 5. egy szőlőtelek természetben, 6. 2 db. kert, 6. 4 náciom-kert, 7. határásgépfő, 8. 4. deputatum útvár. Szőlőtelek megjelöléséről 1 db. 28 kor, 9. stola körülbelül 14 kor, kötelező a mindennapi és ismételő iskolát magyar nyelvű tanítással nyitni, az istentiszteletet pedig angol és francia nyelven vezetni. A kérvények *M. Kémény* (Bármány) küldendők. *Böszler Ferenc* h. plébános, isk. sz. 600. 70 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Pusztai iskolai tanítóállásra Fehérmegyében *március 14-ig* pályázat megjelölés. Évi javadalom a következő: készpénz 240 korona, buza 472 kgr., rosz 528 kgr., árpa 140 kgr., só 10 kgr., lúgy 32 méter, kukorica-föld 1 hold, szőlőföld 1/2 hold, kender 1/2 hold, tehéntartás két darab, sertéstartás 1 db. org. 2 db. két éves, 2 db. egy éves. Iskolának utána jár 14 négyzet méter és fejenként. Kötelező a mindennapi iskolán kívül az ismételő iskolákat elvinni és minden szombaton délután az iskolahelyiségben összegyűlt hátrétek tanítást tartani. Kérvények nagyméretűen gróf Zichy Nándor kegyurhoz intézendők. Hirtelkezim: *Osipoly Gyula* plébános és iskolaszékhelyi elnök. *Dobos István*, Fehérmegye. 72 1—3

Váci egyházmegye.

A virag-peregi (Pestmegye, posta Laczháza) állami segélyezett kath. iskolához okleveles tanító kerestetik. Javadalmasz a polgari községtől 700 korona havi részletekben és 40 korona fűtési utalvány, továbbá 60 korona államsegély. Lakásul ez idő szerint, míg a község a tanító lakást rendezi, egy szobából álló lakás, vagy helyett 40 korona. — Az állomás melletti e foglalkozó. Kötelező az osztályt tanítani és istentiszteletek alkalmával felügyelni. — Kérvények *iskolaszékhöz* intézendők. 79 1—1

Zzambokon kántortanítói állás nyílt meg. (L. 8. számban.) — Mint más helyen, itt is van jelölt, de biztosítva

senki sincs. Kiváló képesség nélkül azonban kár a költ. segéret. Próbára bármikor jöhetni. 71 1—2

Veszprémi egyházmegye.

A háromfa-agarévi (Somogyi) róm. kath. iskolások a másodlagos tanítói állásra 800 korona évi fizetés, bútorozott szoba, fűtés és tisztogatással ellátott javadalmasz pályázatot hirdet. Okt. lérfitanítók kérvényeiket *Dobó Vince* plébánoshoz küldjék *1903 március 8-ig*. Az iskolaszékhely. 77 1—1

Rendkívül értékes zeneművek.

I. Orgonára: Bach: Könnyű prel. és fugák. (40 old.) — 60. — Bach: Album. Praeludiumok, fugák és toccaták. (80 old.) — 60. — „Fuga albu n.” (22 db.) I. — Hesse: Könnyű preludeumok. (40 db.) Grászti-tenisztelekhez. (42.) — 60. — Kontor: Mária-dalok. (Éneklésre, org. vagy harm. kísér.) 1.10. — Körner: Gyakorlati orgonasz. (180 old. 646 org. szerz.) 1.80. — Mendelssohn: Összes org. művei. (124 old.) 1.20. — Nemesovits: Gyakorlati orgonasz. 1.50. — Praeludium album. (100 előj. minden hangnemből.) — 65. — Volekinár dr.: Orgona-album. I. kötet. 80 remek old. közz. és utójatek. II. kötet. 54 remek elő-utójatek és fugák mehezébb. III. kötet. 60 old. legnehezebb. Kötet. 60. — Rinck: Org. isk. (260 old.) 1.80. — Zsask-Tarkányi: Kath. Egyh. Kerkár. (442 enek old. utójatek stb. 668 nagy old.) Hengyabó kiadás. 6.50. — Zsaskovszky: Temetőkönyv. (Éneklésre.) 275 enek. költözött stb. (442 old.) 2.50. — Wannaus: Harmonium-iskola. — 90. — **II. Zongorára:** Beethoven: Össz. kisebb sonáták. — 60. — Czerny: 100 gyakorlat. — 60. — Induló-album. (13 db.) — 60. — Köhler: Gyak. zong. isk. (184 nagy old.) 1.80. — Nemzeti Ének. 1.70. — Palotásy: 101 legszebb magyar dal (eziganyos motívum). 1.20. — **III. Hegedűre:** Hohmann: Hegedű-isk. 1.20. — Kreutzer: 49 Etüd. 60 old. — 60. — „Melodiák albuma”. (49 pop. és 15 opera- és 12 táncdarab.) — 65. — Pilotásy: A legszebb 101 magyar dal. 1.75. — Bruni: 16 duo (két hegedűre). — 65. — Művenként 5 kr. postaportót kérünk. Arak forintban vannak feltüntetve. Árjegyzék bérmentve.

„Kántorok Lapja” kiadóhivatala

76 1—1 Budapest, I., Fehérvári-út 40.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 27 évi fennállása óta

800-on felül új orgonát

épített, melyek közül 300 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállítottak.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.